

odprowadzanych różnego rodzaju ścieków.

7. ochrona obszarów zmeliorowanych oraz renowacja zniszczonych urządzeń,
8. odtworzenie małej retencji na ciekach III rzędu i niższych.

W zakresie ochrony zieleni i krajobrazu:

1. zwiększenie powierzchni obszarów chronionych i zapewnienie im odpowiednich parametrów środowiska – (użytków ekologicznych oraz zespołów przyrodniczo - krajobrazowych),
2. ochrona stanowisk roślinności chronionej (pomników przyrody),
3. zapewnienie ciągłości głównych pasm ekologicznych - pasma doliny Potoku Toszeckiego, doliny Potoku Pniowskiego i dopływów tych potoków,
4. zachowanie poszczególnych grup zadrzewień, zakrzewień i płatów roślinności zielonej, stanowiących ostoję dla zwierzyny płowej i ptactwa ,
5. zachowanie miejsc podmokłych i wszelkich oczek wodnych jak i występującej flory i fauny,
6. rekultywacja terenów zdewastowanych, poprzez tworzenie nowych obszarów zieleni- nasadzeń gatunków rodzimych,
7. ochrona terenów leśnych, parków miejskich i wiejskich , starych cmentarzy i wszelkich zgrupowań zieleni miejskiej w zwartej zabudowie poprzez planowaną gospodarkę zielenią,
8. zwiększenie obszarów leśnych poprzez :
 - zalesienia najsłabszych terenów rolnych, przylegających do istniejących kompleksów leśnych,
 - kształtowanie stref izolacji sanitarnej i wizualnej od uciążliwych obiektów,
9. podejmowanie działań zmierzających do utrzymania i przywrócenia harmonii w krajobrazie.

W zakresie poprawy zabezpieczenia przeciwpowodziowego:

Po zlikwidowaniu zalewisk powstałych w wyniku zaniedbań regulacji Potoku Pniowskiego oraz wykonaniu regulacji potoku w Paczynie– na terenie Miasta i Gminy Toszek nie występują tereny, które można określić jako zalewowe.

Dla uniknięcia zagrożenia powodziowego określa się w „Studium” z zaleceniem wprowadzenia do planów miejscowych, następujące ustalenia:

1. zwiększenie retencji korytowej głównych potoków oraz ich dopływów poprzez zabiegi związane z udroźnieniem przepływów w obrębie koryt, mostów i przepustów
2. w strefach przybrzeżnych oraz w dolinach potoków i cieków, zakaz składowania jakichkolwiek odpadów,
2. zakaz zasypywania dolin potoków i cieków wodnych, oraz zakaz zalesień i zadrzewień,
3. zakaz lokalizacji zabudowy w dolinach potoków i cieków wodnych oraz w bezpośrednim sąsiedztwie ich koryt,
4. zakaz grodzenia potoków i cieków wodnych.
5. przy lokalizacji oczyszczalni lub przepompowni ścieków, wymagane przeprowadzenie analizy przeciwpowodziowej.

Uwarunkowania związane z ochroną środowiska przyrodniczego przedstawione są na Rysunku studium Nr 2.

4.2. OCHRONA WARTOŚCI KULTUROWYCH I KRAJOBRAZU

4.2.1. Ogólna charakterystyka gminy

Struktura osadnicza gminy

Przed XIII wiekiem obszar Księstwa Opolsko - Raciborskiego był słabo zamieszkały, porośnięty dziewiczym lasem. Przecinały go nieliczne szlaki kupieckie prowadzące z południa i zachodu do Krakowa. Szlak łączący dwa liczące się w tym okresie ośrodki Toszek i Bytom przebiegał przez Paczynę.

W XIII w. ma miejsce wzmożony rozwój stosunków gospodarczych, następuje wyraźna feudalizacja społeczeństwa. Książę opolsko – raciborski Władysław I i jego następcy prowadzą na terenie księstwa akcję osiedleńczą na szeroką skalę. Osady istniejące otrzymują „prawo” z reguły

niemieckie, lokowane też są osady na tzw. „surowym” korzeniu. Wówczas to została zasadniczo ukształtowana struktura osadnicza gminy. Wszystkie obecnie istniejące wsie mają swe początki w średniowieczu, otrzymują prawa lokacyjne na przełomie XIII i XIV w. i od tego czasu trwa ich harmonijny rozwój. Z czasem powstają przysiółki związane głównie z wprowadzeniem wielkoprzestrzennej gospodarki folwarcznej. Powstaje sieć drożna. Szlaki komunikacyjne łączące ośrodki wyższej rangi (najpierw grody później miasta) Gliwice - Toszek – Opole oraz drogi o charakterze lokalnym łączące poszczególne wsie oraz folwarki i powstające przy nich osady.

Początkowo ośrodkiem handlu i administracji dla terenu obecnej gminy jest kasztelański gród a następnie miasto Toszek oraz gródek rycerski w Pniowie. Interesujący nas obszar w przeszłości prawie w całości wchodził w skład dóbr toszecko-pyskowickich w związku z czym Toszek odgrywał dla niego szczególną rolę ośrodka administracyjnego, dyspozycyjnego oraz handlowego. Rolę tę odgrywa do dnia dzisiejszego, mimo częściowej utraty swego znaczenia szczególnie na rzecz Pyskowic.

4.2.2. Zarys historii gminy

Rozwój osadnictwa w dużej mierze uzależniony jest od warunków fizjograficznych. Stosunkowo słabe gleby występujące na obszarze obecnej gminy Toszek zapewne stały się przyczyną, że teren w niewielkim stopniu był w pradziejach wykorzystywany dla osadnictwa.

Najstarsze ślady osadnictwa pradziejowego na terenie gminy pochodzą z terenu Toszka gdzie znaleziono luźne znaleziska krzemienne pochodzące z okresu mezolitu. Pozostałości osadnictwa z okresu neolitu (młodszej epoki kamienia) zarówno w postaci toporków i siekierokamiennych oraz ceramiki występują w rejonie Ciochowic, Kotulina, Kotulina Małego, Ligoty Toszeckiej, Pniowa oraz Sarnowa. W okresie tym zamieszkiwała tu i przemieszczała się ludność kultur ceramiki sznurowej i pucharów lejkowatych.

W epoce brązu i wczesnej epoce żelaza na terenie obecnej gminy zamieszkiwała ludność kultury łużyckiej, która pozostawiła między innymi ślady swego pobytu w Kotulinie, Paczynie i Wilkowiczkach.

U schyłku okresu halsztackiego nastąpiło załamanie bujnie rozwijającej się kultury łużyckiej i osadnictwa na interesującym nas terenie. W okresie przedrzymskim zapewne następuje hiatus osadniczy, jak dotąd nie udało się stwierdzić śladów osadnictwa z tego okresu.

W okresie wpływów rzymskich ludność kultury przeworskiej stopniowo zasiedla obszar obecnej gminy Toszek, na pewno w tym okresie zamieszkuje w okolicach Ligoty Toszeckiej, Paczyny, Paczynki, Pławniowic i Wilkowiczek. Znaleziska przedmiotów z terenu Imperium Rzymskiego wskazują, że przez ten teren mógł przechodzić „szlak bursztynowy” lub jego odnoga.

Po zaniku osadnictwa kultury przeworskiej co następuje około V w. następuje kolejny hiatus osadniczy, który trwa aż do okresu wczesnego średniowiecza.

W XIII wieku obszar Księstwa Opolsko-Raciborskiego w obrębie którego znajdował się teren obecnej gminy Toszek przeżywa okres rozwoju gospodarczego i społecznego. Przebiegają tędy drogi handlowe: z Opola do Krakowa przez Strzelce Opolskie, Toszek, Pyskowice i dalej Bytom oraz ze Śląska do Wielkopolski. Drogi handlowe oraz ogólna sytuacja gospodarcza sprzyjały rozwojowi osadnictwa. Obok osad otwartych, które dały początek obecnym wsiom występują grody obronne w Ciochowicach i Pniowie. Na przełomie XIII i XIV w. wytwarza się i ugruntowuje istniejący do dnia dzisiejszego układ osadniczy obszaru obecnej gminy. Ziemie te stanowią najpierw część kasztelanii Toszeckiej a następnie w zmiennych okresowo granicach wchodzi w skład dóbr toszecko – pyskowickich i majoratu toszeckiego.

Okres reformacji i kontrreformacji, mimo okresowego przejęcia kościołów przez protestantów ma spokojny przebieg. W ogóle należy stwierdzić, że harmonijnego, spokojnego rozwoju tego terenu nie zakłócają wydarzenia dziejowe toczące się jakby obok. Oczywiście w rytmie rozwojowym widać odbicie ogólnych trendów gospodarczych i oraz dalekie echa wydarzeń politycznych.

W XVII i XVIII w. na obszarze obecnej gminy Toszek ma miejsce produkcja techniczna, które jednak trudno określić jako początki przemysłu. W Kotulinie (przysiółek Szklarnia) produkowano

wane jest szkło a w Ligocie Toszeckiej działa najpierw fryszerka a następnie opalany drewnem wielki piec. Są to jednak jedynie „przemysłowe epizody” regionu nieprzerwanie związanego z gospodarką rolną i przetwórstwem rolno – spożywczym.

4.2.3. Jednostki osadnicze

BOGUSZYCE

Obiekty o walorach kulturowych, chronione prawem miejscowym:

Zabytkowe parki, cmentarze, aleje

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
droga polna z Boguszyce do Ciochowic	obustronne osadzenie	pocz. XX w.	jesiony wyniosłe

Wykaz stanowisk archeologicznych

Nr stan. w obrębie obszaru AZP	Nr stan. w obrębie miejscowości	Typ stanowiska	Przynależność chronologiczna, kulturowa
Obszar 94-42			
31	1	śląd osadnictwa	pradzieje
32	2	śląd osadnictwa punkt osadniczy	pradzieje średniowiecze
33	3	śląd osadnictwa	pradzieje
34	4	cmentarzysko ciałopalne	pradzieje

Strefy ochrony konserwatorskiej

Na terenie miejscowości nie wyznaczono stref ochrony konserwatorskiej.

CIOCHOWICE

Obiekty chronione prawem miejscowym

Wykaz architektury i budownictwa

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Wiejska folwark	czworak	pocz. XX w.	lokalne
ul. Wiejska folwark	stajnia	pocz. XX w.	lokalne
ul. Wiejska folwark	obora	pocz. XX w.	lokalne
ul. Wiejska folwark	stodoła	pocz. XX w.	lokalne

Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
centrum wsi, ul. Wiejska 8	kapliczka	1909	murowana
obok posesji ul. Wiejska 1	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego	1901	el. neogotyku, murowany

Zabytkowe obiekty techniki

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
centrum starej wsi	transformator słupowy	pocz. XX w.	murowany
obok folwarku przy drodze doprowadzającej	transformator słupowy	pocz. XX w.	murowany

Wykaz stanowisk archeologicznych

Nr stan. w	Nr stan. w	Typ stanowiska	Przynależność chronologicz-
------------	------------	----------------	-----------------------------

obrębnie obszaru AZP	obrębnie miejscowości		na, kulturowa
obszar 95-43			
1	7	nieokreślone	średniowiecze
obszar 94-43			
48	1	grodzisko	średniowiecze
49	2	śląd osadnictwa osada osada	mezolit (?) epoka kamienia pradzieje
50	3	osada osada	epoka kamienia średniowiecze
51	4	śląd osadnictwa	neolit, kultura ceramiki sznurowej
52	5	osada	epoka kamienia
53	7	śląd osadnictwa	pradzieje
48	9	grodzisko	XIV w.

Strefy ochrony konserwatorskiej

strefa B

pośredniej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy

- folwark w granicach istniejącego ogrodzenia

Koniecznym jest zapewnienie użytkowania obiektom. Należy dążyć do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów. Ze względu na konieczność zapewnienia użytkowania a co zatem idzie wprowadzania współczesnych technologii oraz ewentualnej zmiany pierwotnej funkcji dopuszczalna jest wymiana obiektów kubaturowych nie posiadających wartości kulturowych (obiekty powstałe lub całkowicie przekształcone po 1945 r) oraz wprowadzenie nowych. Konieczne jednak jest dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali i bryły przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej;

strefa W

- **strefa „W”** - ochrony archeologicznej

Strefa obejmuje tereny o domniemanej na podstawie badań powierzchniowych lub innych wskazówek, zawartości relikwów archeologicznych, które to obszary powinny być zastrzeżone jako tereny obserwacji archeologicznej.

- grodzisko średniowieczne

Wszelkie prace ziemne w tym też przekładki i realizacja podziemnych ciągów infrastruktury technicznej może odbywać się tylko pod warunkiem wcześniejszego przeprowadzenia badań archeologicznych.

KOTLISZOWICE

Obiekty o walorach kulturowych

Wykaz obiektów chronionych ustawą o ochronie dóbr kultury i o muzeach

Adres	Rodzaj	Data powstania	Nr rejestru
północna część wsi	zespół pałacowo parkowy	1 poł. XIX w.	1380/88
ul. Wielowiejska	czworak	1827 r.	305/60
ul. Wielowiejska	spichlerz folwarczny	pocz. XIX w.	1380/88
ul. Wielowiejska	obora folwarczna	1 poł. XIX w.	1380/88

Adres	Rodzaj	Data powstania	Nr rejestru
ul. Wielowiejska	stodoła folwarczna	1 poł. XIX w.	1380/88
ul. Wielowiejska	stodoła folwarczna	1 poł. XIX w.	1380/88
ul. Wielowiejska	stajnia folwarczna	pocz. XIX w.	1380/88

Wykaz obiektów chronionych prawem miejscowym

Krzyże i kapliczki przydrożne

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
obok posesji ul. Wiejska nr 11	kapliczka z wieżyczką na sygnaturkę	koniec XIX w.	murowana, tynkowana
ul. Wiejska/ ul. Boczna	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego i niszą w cokole	1905 r	
ul. Szkolna 6	krzyż przydrożny	pocz. XX w.	

Zabytkowe parki, cmentarze, aleje

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
ul. Wiejska	park	1 poł. XIX w.	krajobrazowy, nr rej. 1380/88
aleja doprowadzająca od drogi Kotliszowice - Toszek do pałacu	aleja kasztanowcowa jesionowa	2 poł. XIX w.	
droga Wielowieś - Toszek	na fragmentach obsadzenie obustronne jesiony, dęby	XIX/XX w.	

Zabytkowe obiekty techniki

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
w sąsiedztwie folwarku	transformator słupowy	koniec XIX w.	

Stanowiska archeologiczne

Nr stan. w obrębie obszaru AZP	Nr stan. w obrębie miejscowości	Typ stanowiska	Przynależność chronologiczna, kulturowa
obszar 94-43			
24	1	śląd osadnictwa	epoka kamienia
25	2	śląd osadnictwa	pradzieje
26	3	śląd osadnictwa nieokreślone	pradzieje średniowiecze
27	4	nieokreślone nieokreślone	kultura łużycka pradzieje
Obszar 93-43			
77	5	śląd osadnictwa śląd osadnictwa punkt osadniczy	kultura łużycka pradzieje średniowiecze
78	6	punkt osadniczy	kultura przeworska, okres wpływów rzymskich
79	7	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia kultura łużycka pradzieje

80	8	śląd osadnictwa śląd osadnictwa punkt osadniczy	epoka kamienia X – XIII w. średniowiecze
----	---	---	--

Wykaz obiektów architektury i budownictwa proponowanych do objęcia ochroną przez prawo miejscowe

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Wiejska 19	dom	pocz. XIX w.	lokalne

Na terenie miejscowości nie wyznaczono stref ochrony konserwatorskiej.

KOTULIN

Obiekty o walorach kulturowych, chronione prawem miejscowym

Wykaz obiektów architektury i budownictwa

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Gliwicka 13	dwór	1853 r	lokalne
folwark ul. Gliwicka	spichlerz	XIXw.	lokalne
folwark ul. Gliwicka	czworak	XIXw.	lokalne
folwark ul. Gliwicka	obora	XIXw.	lokalne

Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
centrum wsi, ul. Dolna	kapliczka przydrożna w formie czworobocznego słupa, górna kondygnacja nadwieszona z półkoliście zamkniętą wnęką. Dach dwuspadowy kryty dachówką.	XVIII/XIXw.	murowana tynkowana
droga w kierunku Ligo-ty Toszeckiej	kapliczka słupowa	pocz. XIX w.	murowana, dwukondygnacyjna
obok kościoła	krzyż misyjny, neogotycki, z rzeźbą Matki Boskiej w niszy	1904 r.	sztuczny kamień, polichromowany
cmentarz przykościelny	krzyż	1888	

Miejsca pamięci

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
kościół – tylna część nawy	tablica ku czci mieszkańców poległych w czasie II wojny		

Zabytkowe parki, cmentarze, aleje

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
ul. Gliwicka	park dworski	1853 r.	krajobrazowy typu prezel garten, drzewostan o dużych wartościach przyrodniczych, konieczne prace pielęgnacyjne ¹
ul. Gliwicka	rzymsko-katolicki, przykościelny	XVI w.	najstarsze zachowane nagrobki pocz. XX w., żywotnik zachodni forma drze-

¹ konary i gałęzie stwarzają zagrożenie dla życia i mienia

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
			wiasta Ø ok. 30 cm
ul. Świńska	obsadzenie jednostronne	pocz. XX w.	klony pospolite, jesiony wyniosłe
ul. Kolejowa	obsadzenie jednostronne	pocz. XX w.	lipy drobnolistne
droga z Kotulina do Proboszczowic	obsadzenie obustronne	koniec XIX w.	jesiony wyniosłe

Zabytkowe obiekty techniki

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
ul. Gliwicka, folwark	gorzelnia	3 ćw. XIX w.	
droga dojazdowa od strony Ligoty Toszeckiej	transformator słupowy	pocz. XX w.	
w sąsiedztwie folwarku	transformator słupowy	pocz. XX w.	

Wykaz stanowisk archeologicznych

Nr stan. w obrębie obszaru AZP	Nr stan. w obrębie miejscowości	Typ stanowiska	Przynależność chronologiczna, kulturowa
Obszar 94-42			
1	1	śląd osadnictwa	epoka kamienia
2	2	osada	pradzieje
3	4	śląd osadnictwa	pradzieje
4	5	śląd osadnictwa	paleolit schyłkowy
5	6	śląd osadnictwa punkt osadniczy punkt osadniczy	kultura łużycka X-XIII w. średniowiecze
6	7	osada (?) osada (?) osada (?)	kultura przeworska X-XIII w. średniowiecze
7	8	punkt osadniczy	pradzieje
8	9	śląd osadnictwa punkt osadniczy	pradzieje średniowiecze
9	10	śląd osadnictwa	neolit, kultura pucharów lej- kowatych

Wykaz obiektów architektury i budownictwa proponowanych do objęcia ochroną przez prawo miejscowe

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Gliwicka	kościół p.w. św. Michała Archanioła	1909 – 1911 (bud. Śliwka z Zabrze)	lokalne
ul. Gliwicka	zajazd	2 poł. XIX w.	lokalne

Strefy ochrony konserwatorskiej

strefa B

pośredniej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy

- zespół pałacowo parkowy wraz z folwarkiem w granicach ogrodzenia.

Koniecznym jest zapewnienie właściwego użytkowania wszystkim obiektom, a szczególnie folwarcznym. Należy dążyć do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów. Ze względu na konieczność zapewnienia użytkowania a co zatem idzie wprowadzania współczesnych technologii oraz ewentualnej zmiany pierwotnej funkcji dopuszczalna jest wymiana obiektów kubaturowych nie posiadających wartości kulturowych (obiekty powstałe lub całkowicie przekształcone po 1945 r) oraz wprowadzenie nowych. Konieczne jednak jest dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali i bryły przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej. W przypadku parku konieczne jest natychmiastowe przeprowadzenie prac pielęgnacyjnych polegających na usunięciu posuszu, który stwarza zagrożenie, docelowo należy dążyć do rewaloryzacji w oparciu o opracowany projekt.

strefa E

Strefa ochrony widoku sylwety wsi (z jej dominantami) i charakterystycznych jej fragmentów (z wyznaczonych miejsc i punktów widokowych oraz odcinków tras komunikacyjnych).

- ekspozycja sylwety wsi z dominantą przestrzenną wieży kościoła z drogi Kołulin z Błotnicą Strzelecką.

Na obszarze strefy szczególny nacisk należy położyć na ochronę zachowanych dotychczas widoków. Wszelka nowo powstająca zabudowa kubaturowa w strefie (także kształtowanie wysokiej zieleni) powinna posiadać odpowiednią skalę oraz gabaryty nie zagrażające ekspozycji widokowej zespołów zabudowy o wartościach kulturowych.

KOTULIN MAŁY

Obiekty o walorach kulturowych

Obiekty chronione prawem miejscowym

Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
ul. Nogowszczycka naprzeciw budynku 22	kapliczka	k. XIX w./1979 r.	murowana tynkowana
obok kapliczki	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego i figurą Matki Boskiej w niszy	pocz. XX w.	

Zabytkowe parki, cmentarze, aleje

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
droga Kutulin Mały – Płużniczka	jednostronne obsadzenie	l.40. XXw.	lipy drobnolistne

Wykaz obiektów architektury i budownictwa proponowanych do objęcia ochroną przez prawo miejscowe

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Nogowszczycka 22	d. karczma ob. dom mieszkalny	XIX/XX w.	lokalne

Strefy ochrony konserwatorskiej

Na terenie miejscowości nie wyznaczono stref ochrony konserwatorskiej.

LIGOTA TOSZECKA**Obiekty objęte ochroną ustawą o ochronie dóbr kultury i o muzeach**

Adres	Rodzaj	Data powstania	Nr rejestru
ul. Wiejska	Kaplica p.w. Anny	1720/XX w.	304/60

Obiekty chronione prawem miejscowym**Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych**

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
ul. Wiejska/Szkolna	kapliczka przydrożna	1935 figura XVIII w.	
ul. Wiejska, przed kaplicą św. Anny	Krzyż z postacią ukrzyżowanego, we wnętrzu cokołu pasja	1911 r.	flankowany lipami o Ø ok. 100 cm
na skraju wsi w części zwanej „Laura”	kapliczka przydrożna słupowa	XVIII w.	murowana, obsadzona lipami, z których jedna o Ø 130 cm
na północ od wsi, przy drodze do Płużnicy	Krzyż z postacią ukrzyżowanego	1910 r	

Wykaz stanowisk archeologicznych

Nr stan. w obrębie obszaru AZP	Nr stan. w obrębie miejscowości	Typ stanowiska	Przynależność chronologiczna, kulturowa
Obszar 94-42			
21	1	śląd osadnictwa osada osada	neolit pradzieje nowożytność
22	2	śląd osadnictwa	epoka kamienia
23	3	śląd osadnictwa	pradzieje
24	4	śląd osadnictwa	epoka kamienia
25	5	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	neolit (?) pradzieje
26	6	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia XIII w. średniowiecze
27	7	śląd osadnictwa	pradzieje
28	8	punkt osadniczy	kultura łużycka
29	9	śląd osadnictwa	neolit
30	10	punkt osadniczy	okres wędrówek ludów

Strefy ochrony konserwatorskiej**strefa A**

pełnej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszary szczególnie wartościowe, o dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej, do bezwzględного zachowania:

- kaplica p.w. św. Anny wraz z otaczającym terenem w granicach ogrodzenia
Obiekt i sposób zagospodarowania terenu do bezwzględного zachowania.

strefa E

Strefa ochrony widoku sylwety wsi (z jej dominantami) i charakterystycznych jej fragmentów (z wyznaczonych miejsc i punktów widokowych oraz odcinków tras komunikacyjnych).

- ekspozycja z drogi w kierunku do Poniszowic na sylwetę wsi oraz kaplicę św. Anny, która jest dominantą przestrzenną.

Na obszarze strefy szczególny nacisk należy położyć na ochronę zachowanych dotychczas widoków. Wszelka nowo powstająca zabudowa kubaturowa w strefie (także kształtowanie wysokiej zieleni) powinna posiadać odpowiednią skalę oraz gabaryty nie zagrażające ekspozycji widokowej zespołów zabudowy o wartościach kulturowych.

PACZYNA

Obiekty o walorach kulturowych

Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

Adres	Rodzaj	Data powstania	Nr rejestru
ul. Wiejska	dwór	1820 r.	299/60
ul. Wiejska	oficyna dworska zachodnia	1820 r.	298/60
ul. Wiejska	obora dworska	1820 r.	297/60
ul. Wiejska	dzwonnica	1679 r.	300/60
ul. Wiejska	park dworski	1 ćw. XIX w.	299/60.

Obiekty chronione, prawem miejscowym

Wykaz obiektów architektury i budownictwa

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Wiejska	kościół p.w. św. Marcina	1931 r. proj. arch. T. Ehel z Bytomia	lokalne
ul. Wiejska	oficyna dworska wschodnia	1 ćw. XIX w.	regionalne
ul. Wiejska	spichlerz dworski	4 ćw. XIX w.	lokalne
ul. Wiejska	magazyn dworski	poł. XIX w.	lokalne
ul. Wiejska	stajnia ze stodołą	poł. XIX w.	lokalne
ul. Wiejska	czworak	koniec XIX w.	lokalne
ul. Wiejska	czworak	koniec XIX w.	lokalne
ul. Wiejska 26	kamienica	koniec XIX w.	neorenesans, lokalne
ul. Wiejska 27	dom	4 ćw. XIX w.	lokalne
Posadów	obora	2 poł. XIX w.	lokalne
Posadów	chlewnia	2 poł. XIX/XX w.	lokalne
Posadów	chlewnia	2 poł. XIX w.	lokalne
Posadów	czworak	2 poł. XIX w.	lokalne

Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
ul. Wiejska	kapliczka	1 ćw. XIX w.	
ul. Wiejska obok kościoła	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego I figurą Matki Boskiej w niszy.	pocz. XX w.	murowany
ul. Wiejska w pobliżu folwarku	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego I figurą Matki Boskiej w niszy.	XIX/XX w.	murowany

Zabytkowe parki, cmentarze, aleje

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
na zachód od ul. Wiejskiej	cmentarz rzymsko-katolicki	2 poł. XIX w.	
ul. Wiejska	obsadzenie obustronne	pocz. XX w.	jesiony o Ø 40- 50 cm
ul. Leśna	obsadzenie obustronne	pocz. XX w.	lipy drobnolistne o Ø 50-60 cm

Zabytkowe obiekty techniki

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
ul. Wiejska	zabudowa stacji kolejowej	pocz. XX w.	
ul. Wiejska, folwark	transformator słupowy	lata 30. XX w.	
w pobliżu skrzyżowania ul. Wiejska /Leśna	transformator słupowy	pocz. XX w.	

Miejsca pamięci

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
ul. Wiejska przed kościołem	pomnik mieszkańców wsi poległych w czasie I i II wojny Światowej oraz w obozach internowania	l. 90.XX w.	napis dwujęzyczny

Strefy ochrony konserwatorskiej

strefa A

pełnej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszary szczególnie wartościowe, o dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej, do bezwzględного zachowania:

- teren dawnego cmentarza przykościelnego wraz z dzwonnica i kościołem w granicach ogrodzenia wraz z nim.

strefa B

pośredniej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy

- folwark przy ul. Wiejskiej w historycznych granicach.

Koniecznym jest zapewnienie użytkowania obiektom. Należy dążyć do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów. Ze względu na konieczność zapewnienia użytkowania a co zatem idzie wprowadzania współczesnych technologii oraz ewentualnej zmiany pierwotnej funkcji dopuszczalna jest wymiana obiektów kubaturowych nie posiadających wartości kulturowych (obiekty powstałe lub całkowicie przekształcone po 1945 r) oraz wprowadzenie nowych. Konieczne jednak jest dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali i bryły przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej;

UWAGA

ze względu na stopień destrukcji założenia parkowego rezygnuje się z nakładania strefy ochrony konserwatorskiej A lub B postulując wykonanie szczegółowego studium dawnego parku a następnie zagospodarowanie terenu zgodne z aktualnymi potrzebami gminy. Nowe zagospodarowanie terenu powinno być poprzedzone wszelkimi wynikającymi z prawa uzgodnieniami .

PACZYNKA**Obiekty o walorach kulturowych chronione prawem miejscowym****Wykaz obiektów architektury i budownictwa**

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
w północnej części wsi przy głównej drodze	kapliczka	XVIII w.	regionalne
ul. Wiejska 19	dom	koniec XIX w.	lokalne

Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
granica Paczynki i Py-skowiec	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego i figurą Matki Boskiej w niszy.	pocz. XX w.	kamienny, wtórnie polichromowany
ul. Wiejska 12	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego i figurą Matki Boskiej w niszy.	1901 r.	neogotycki
ul. Wiejska 51	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego i figurą Matki Boskiej w niszy.	1896 r.	

Zabytkowe parki, cmentarze, aleje

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
ul. Wiejska	obustronne obsadzenie	lata 30. XX w.	lipy drobnolistne

Strefy ochrony konserwatorskiej

Na obszarze miejscowości nie wyznaczono stref ochrony konserwatorskiej.

PAWŁOWICE**Obiekty chronione prawem miejscowym****Wykaz obiektów architektury i budownictwa**

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
folwark	czworak	XIX/XX w.	lokalne
folwark	czworak	XIX/XX w.	lokalne
folwark	stodoła	XIX/XX w.	lokalne
folwark	obora	XIX/XX w.	lokalne
folwark	stajnia	XIX/XX w.	lokalne

Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
ul. Leśna	krzyż przydrożny z postacią ukrzyżowanego	1909 r.	murowany
centrum wsi obok posesji ul. Wiejska nr 4	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego i figurą Matki Boskiej w niszy	1909 r.	murowany

Zabytkowe obiekty techniki

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
Pawłowice 12	młyn	XIX/XX w.	zachowana zabudowa towarzysząca oraz staw
ul. Leśna	transformator słupowy	lata 30. XX w.	murowany tynkowany

Wykaz stanowisk archeologicznych

Nr stan. w obrębie obszaru AZP	Nr stan. w obrębie miejscowości	Typ stanowiska	Przynależność chronologiczna, kulturowa
Obszar 94-42			
10	1	śląd osadnictwa osada	okres wędrówek ludów średniowiecze
11	2	osada	epoka kamienia
12	3	śląd osadnictwa	epoka kamienia
13	4	śląd osadnictwa	pradzieje
14	5	osada	X-XIII w.

Strefy ochrony konserwatorskiej**strefa B**

pośredniej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy

- folwark w granicach ogrodzenia

Koniecznym jest zapewnienie użytkowania obiektom. Należy dążyć do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów. Ze względu na konieczność zapewnienia użytkowania a co zatem idzie wprowadzania współczesnych technologii oraz ewentualnej zmiany pierwotnej funkcji dopuszczalna jest wymiana obiektów kubaturowych nie posiadających wartości kulturowych (obiekty powstałe lub całkowicie przekształcone po 1945 r) oraz wprowadzenie nowych. Konieczne jednak jest dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali i bryły przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej;

PISARZOWICE**Obiekty o walorach kulturowych****Obiekty chronione prawem miejscowym****Wykaz stanowisk archeologicznych**

Nr stan. w obrębie obszaru AZP	Nr stan. w obrębie miejscowości	Typ stanowiska	Przynależność chronologiczna, kulturowa
Obszar 94-43			
54	1	śląd osadnictwa osada	pradzieje średniowiecze
55	2	śląd osadnictwa	neolit (?)
56	3	nieokreślone	średniowiecze
57	4	śląd osadnictwa	X-XIII w.

Obiekty architektury i budownictwa proponowane do objęcia ochroną przez prawo miejscowe

Wykaz architektury i budownictwa

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Wiejska , naprzeciw budynku 11	kaplica	1930 r	el. neogotyku, lokalne
folwark Grabów	stodoła	pocz. XX w.	lokalne
folwark Grabów	obora	pocz. XX w.	lokalne
folwark Grabów	stajnie	pocz. XX w.	lokalne
folwark Grabów	kuźnia	pocz. XX w.	lokalne
folwark Grabów	budynek mieszkalny	pocz. XX w.	lokalne
folwark Grabów	spichlerz	pocz. XX w.	lokalne

Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
ul. Wiejska obok kaplicy	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego i figurą Matki Boskiej w niszy.	1906	murowany

Zabytkowe obiekty techniki

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
na granicy wsi	transformator słupowy	1 ćw. XX w.	murowany

Strefy ochrony konserwatorskiej

strefa B

pośredniej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy

- dawny folwark w granicach ogrodzenia

Koniecznym jest zapewnienie użytkowania obiektom. Należy dążyć do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów. Ze względu na konieczność zapewnienia użytkowania a co zatem idzie wprowadzania współczesnych technologii oraz ewentualnej zmiany pierwotnej funkcji dopuszczalna jest wymiana obiektów kubaturowych nie posiadających wartości kulturowych (obiekty powstałe lub całkowicie przekształcone po 1945 r) oraz wprowadzenie nowych. Konieczne jednak jest dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali i bryły przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej;

PŁUŻNICZKA

Obiekty o walorach kulturowych

Obiekty chronione prawem miejscowym

Wykaz obiektów architektury i budownictwa

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Wiejska, folwark	spichlerz	4 ćw. XIX w.	lokalne
ul. Wiejska, folwark	chlewnia	4 ćw. XIX w.	lokalne
ul. Wiejska, folwark	czworak	4 ćw. XIX w.	lokalne
ul. Wiejska, folwark	stodoła	4 ćw. XIX w.	lokalne

Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	Uwagi
przed budynkiem 18	kapliczka	XVIII/XIX w.	lokalne
ul. Wiejska przy wjeździe z głównej drogi	krzyż przydrożny z postaciami Ukrzyżowanego i płaskorzeźbioną w cokole Matką Boską	1893	murowany

Zabytkowe parki, cmentarze, aleje

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
droga ze wsi w stronę pól	obustronne obsadzenie,	pocz. XX w.	kasztanowce,

Strefy ochrony konserwatorskiej**strefa B**

pośredniej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy

- zespół folwarczny w granicach ogrodzenia (wraz z nim) oraz aleja wyprowadzająca w pole ob. ul. Polna

Koniecznym jest zapewnienie użytkowania obiektom. Należy dążyć do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów. Ze względu na konieczność zapewnienia użytkowania a co zatem idzie wprowadzania współczesnych technologii oraz ewentualnej zmiany pierwotnej funkcji dopuszczalna jest wymiana obiektów kubaturowych nie posiadających wartości kulturowych (obiekty powstałe lub całkowicie przekształcone po 1945 r) oraz wprowadzenie nowych. Konieczne jednak jest dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali i bryły przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej;

PNIÓW**Obiekty o walorach kulturowych****Wykaz obiektów architektury i budownictwa chronionych ustawą o ochronie dóbr kultury i o muzeach**

Adres	Rodzaj	Data powstania	Nr rejestru
ul. Wiejska	zespół pałacowo parkowy	1770/1840 r.	291/60

Obiekty chronione prawem miejscowym**Wykaz obiektów architektury i budownictwa**

Adres /lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Wiejska cmentarz	kaplica grobowa	2 poł. XVIII w.	lokalne, przebudowana
ul. Wiejska zesp. folwarczny	spichlerz	2 poł. XIX w.	lokalne
ul. Wiejska zesp. folwarczny	obora	3 ćw. XIX w.	lokalne
ul. Wiejska zesp. folwarczny	czworak	pocz. XX w.	lokalne
ul. Wiejska zesp. folwarczny	stodoła	2 poł. XIX w.	lokalne
ul. Wiejska zesp. folwarczny	obora	1822 r	lokalne
ul. Wiejska zesp. fol-	stodoła	2 poł. XIX w.	lokalne

Adres /lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
warczny			
ul. Wiejska zesp. folwarczny	stajnia	ok. poł. XIX w.	lokalne

Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
ul. Wiejska, cmentarz	krzyż z postacią ukrzyżowanego	pocz. XX w.	
ul. Wiejska, obok cmentarza	kapliczka	XIX w.	murowana
ul. Wiejska/droga Py-skowice-Olesno	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego	1905 r	kamienny
ul. Wiejska / droga do folwarku	krzyż przydrożny z postacią Ukrzyżowanego		

Miejsca pamięci

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
ul. Wiejska / droga do folwarku	krzyż poświęcony pamięci mieszkańców wsi poległych tragicznie w 1946 i 1957 r.	pocz. XX w.	na starszym krzyżu późniejsza tablica
ul. Wiejska, koło cmentarza	obelisk z kamieni narzutowych poświęcony pamięci mieszkańców wsi poległych w czasie I wojny światowej	l. 20. XX w.	inskrypcja w języku niemieckim

Zabytkowe parki, cmentarze, aleje

Lokalizacja	Rodzaj	Czas powstania	Uwagi
ul. Wiejska	rzymsko-katolicki, pierwotnie przykościelny		najstarsze zachowane nagrobki z początku XX w. W obsadzeniu dęby w wieku ok. 200 lat
droga dojazdowa do ob. Zakładu Mięsnego	aleja jesionowo dębowa	pocz. 2 poł. XIX w.	

Wykaz stanowisk archeologicznych

Nr stan. w obrębie obszaru AZP	Nr stan. w obrębie miejscowości	Typ stanowiska	Przynależność chronologiczna, kulturowa
obszar 95-43			
2	1	grodzisko	XIII-XIV w.
3	5	śląd osadnictwa	epoka kamienia
obszar 94-43			
58	2	osada	późne średniowiecze

59	3	śląd osadnictwa	neolit, kultura ceramiki sznurowej
60	6	śląd osadnictwa	neolit kultura pucharów lejkowatych
obszar 94-44			
3	7	śląd osadnictwa	

Wykaz obiektów architektury i budownictwa proponowanych do objęcia ochroną przez prawo miejscowe

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Wiejska 3	dom (w konstrukcji szachulcowej)	pocz. XX w.	lokalne, dawny posterunek celny

Strefa B

pośredniej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy

- zespół folwarczny wraz z czworakiem w granicach ogrodzenia

Koniecznym jest zapewnienie użytkowania obiektom. Należy dążyć do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartościach kulturowych z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów. Ze względu na konieczność zapewnienia użytkowania a co zatem idzie wprowadzania współczesnych technologii oraz ewentualnej zmiany pierwotnej funkcji dopuszczalna jest wymiana obiektów kubaturowych nie posiadających wartości kulturowych (obiekty powstałe lub całkowicie przekształcone po 1945 r) oraz wprowadzenie nowych. Konieczne jednak jest dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali i bryły przy założeniu harmonijnego współlistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej;

Strefa E

Strefa ochrony widoku sylwety wsi (z jej dominantami) i charakterystycznych jej fragmentów (z wyznaczonych miejsc i punktów widokowych oraz odcinków tras komunikacyjnych).

- ekspozycja folwarku z drogi Pniów – Paczyna,
- ekspozycja sylwety wsi z kulminacji na polach na zachód od zabudowy,
- ekspozycja sylwety wsi z kulminacji na główne Olesno - Pyskowice

Na obszarze strefy szczególny nacisk należy położyć na ochronę zachowanych dotychczas widoków. Wszelka nowo powstająca zabudowa kubaturowa w strefie (także kształtowanie wysokiej zieleni) powinna posiadać odpowiednią skalę oraz gabaryty nie zagrażające ekspozycji widokowej zespołów zabudowy o wartościach kulturowych.

PROBOSZCZOWICE

Obiekty o walorach kulturowych

Obiekty chronione, prawem miejscowym

Wykaz obiektów architektury i budownictwa

Adres	Rodzaj	Data powstania	Wartości kulturowe
ul. Wiejska 2	dom (stara szkoła)	pocz. XX w.	lokalne

Wykaz krzyży i kapliczek przydrożnych

Lokalizacja	Rodzaj	Data powstania	uwagi
ul. Wiejska 19	kapliczka	1908 r.	neogotycka
ul. Nogowszczycka	krzyż przydrożny z postacją Ukrzyżowanego i figurą Matki Boskiej w	1921 r.	